

Zaterdag 7 augustus 1915 – ochtendeditie

Voor de geïnterneerde Belgische soldaten.

Gelijk wij vroeger hebben medegedeeld, is onder de geïnterneerde Belgische soldaten een Belgische commissie, onder beschermheerschap van de Belgische gezant, werkzaam, die zich ten doel heeft gesteld zich het lot van de geïnterneerde ambachtlieden aan te trekken. Het had de leden van die commissie getroffen, dat de wijze van uitoefening van de ambachten hier te lande en in België in menig opzicht verschilt. Er zijn in België allerlei gebruiken, gewoonten en behoeften, die hier niet bestaan, waardoor een leiding van Belgische deskundigen bij de verschaffing van bezigheid aan de Belgische vaklieden, allicht voor deze mensen meer vrucht zou kunnen dragen, dan bij leiding door Nederlanders het geval zou kunnen zijn. Immers, eerst daardoor zou de zo hoogst wenselijke aanpassing aan Belgische werkwijzen en gewoonten kunnen worden verkregen.

Heden hebben wij een en ander vernomen van de werkzaamheid van deze commissie, die nu sedert februari onverpoosd bezig is. De commissie ziet met voldoening terug op het tot stand gebrachte, waarbij zij algehele medewerking van de Nederlandse regering en de militaire autoriteiten mocht ondervinden. Er zijn nu ongeveer 20.000 leerlingen, die de cursussen in allerlei ambachten, die in de interneringskampen worden gegeven geregeld volgen, wel een bewijs, hoezeer het werk van de commissie wordt gewaardeerd.

Deze leerlingen worden onderwezen door een staf van ongeveer 450 onderwijzers, welke allen onder de geïnterneerden zijn gevonden. De cursussen vangen 's morgens om 8 u aan en eindigen 's avonds om 7 uur. Alle cursussen worden dubbel gegeven, d.w.z. in het Vlaams en in het Frans afzonderlijk, zodat er steeds voor iedereen gelegenheid

is, de cursus in de voor hem gebruikelijke taal te volgen. Voor de onderwijzers is een afzonderlijk studievertrek ingericht, en er is ook een bibliotheek samengesteld voor het onderwijzerspersoneel.

Dit alles loopt nu zeer naar wens. De commissie is nu voornemens haar werkzaamheid uit te breiden. Zij treft maatregelen, om de Belgische geïnterneerde ambachtslieden houten, uit elkaar neembare huizen te doen maken, welke na de oorlog naar de verwoeste plaatsen van België zullen worden verzonden, om daar de bevolking tot voorlopige huisvesting te kunnen dienen. Doch de commissie heeft dit plan gecombineerd met een ander, dat dadelijk aan de geïnterneerden ten goede zal komen.

Gelijk bekend zijn er vele vrouwen en kinderen van geïnterneerden op het ogenblik in de omtrek der kampen gehuisvest. Zij hebben het zeer armoedig, omdat de inkomsten van het gezin natuurlijk zeer gering zijn. De commissie is nu in overleg met de minister van financiën, om tijdelijk een stuk rijksdomeingrond in gebruik te krijgen, waar dan de houten huizen zouden worden opgeslagen, en tot woning kunnen dienen van geïnterneerden met hun gezinnen. Er zou aan het aldus te bouwen houten dorpje een gemeenschappelijke keuken worden verbonden. Zo zouden de houten huizen dadelijk nut kunnen opleveren, in afwachting van hun eigenlijke bestemming.

Tenslotte bestaat het voornemen, in de laatste helft van augustus te 's Gravenhage een tentoonstelling in te richten van door de geïnterneerden vervaardigde voorwerpen. De opbrengst van de verkoop zal aan de geïnterneerden ten goede komen. Nadere bijzonderheden over deze tentoonstelling zullen later worden medegedeeld.

Aan twee leden van de commissie, de heren Omer Buysse en Jules Franqui is vanwege onze regering opgedragen, een verslag op te

stellen van de geschiedenis van het onderwijs in de Belgische regeringskampen.

De Belgische archiefstukken.

Berlijn, 6 augustus. Tot dusver heeft de pers van onze tegenstanders de openbaar gemaakte mededelingen uit de Belgische archieven doodgezwegen. Anderzijds zoekt de entente de indruk van deze publicatie te verzwakken, door in het onzijdige buitenland in bladen, die onder haar invloed staan (welke? Redactie), het voor te stellen, dat het voor Duitsland partij trekken der Belgische gezanten de bewering van Duitse zijde, dat België een geheim verbond met Engeland en Frankrijk had, weerlegt.

De militaire verstandhouding van België met Engeland en Frankrijk is door de daaromtrent openbaar gemaakte bescheiden intussen zo boven alle twijfel verheden (en wordt door de rapporten der gezanten bovendien nog bevestigd¹), dat het overbodig zou zijn, daaraan nog een woord te verspillen.

Deze rapporten bewijzen echter hoe voortreffelijk de Belgische regering door haar buitenlandse vertegenwoordigers over de internationale toestand was ingelicht, en dat zij zeer goed wist, dat niet de politieke aspiraties van Duitsland, doch de politiek der drievoudige entente de vrede bedreigde. Des te zwaarder treft de Belgische regering het verwijt, de agressieve oogmerken van de entente-mogendheden te hebben bevorderd, door steun te verlenen

¹ Uit de vroeger openbaar gemaakte bescheiden is o.i. het bestaan van een militaire verstandhouding tussen België en Engeland geenszins bewezen. Wij hebben de tot nu toe gepubliceerde bescheiden uit 1905-1907 aandachtig doorgelezen, doch het is ons niet begrijpelijk, hoe deze tot enige bevestiging van de Duitse stelling kunnen dienen – Redactie van de NRC.

aan hun militaire plannen. België is daardoor mede verantwoordelijk voor het uitbreken van de tegenwoordige oorlog.

Uit Antwerpen.

Antwerpen, 5 augustus.

Antwerpen wordt een danig kalme stad, en provinciaal rustig. Van al de gewende geluiden, die tot de dagelijkse atmosfeer van ons leven behoorden, niets meer. Nooit meer klingelt het zoete, zilverige getinkel van de beiaard boven onze hoofden. Nooit loeit nog een schip aan de haven, dat het klaar is om te trekken naar zee. Alleen, de regen ... Het regent tegenwoordig veel te Antwerpen (en dit zal zelfs de strengste censor moeten beamen). Zozeer voelen wij ons eenzaam in ons hoekje, dat we ons gaan verbeelden, dat het hier, hier alleen zo regent ... wat misschien dubbel zo onaangenaam is ...

Gisteren was het "de verjaardag". Wie zou er aan denken, dit te gaan vieren! Ik geloof niet, dat één mens het in zijn hoofd kon krijgen om daar nu eens uitbundig over te zijn!

Al klinkt het dan ook weinig waarschijnlijk, vanwege de Duitse overheid werden er geduchte maatregelen genomen om iedere poging tot manifesteren te beletten. Vaag heb ik wel gehoord van strooibriefjes waarbij winkeliers zouden uitgenodigd zijn om hun zaak gesloten te houden; maar van enige ernstige poging in die aard kwam me niets ter kennis. Is er dan een andere oorzaak? Dat is het gewone gevolg van dergelijke maatregelen, dat er veel om en langs gepraat wordt en natuurlijk meestal er langs.

Nu moest dan alles open blijven tot 7 uur (Belgische tijd), en na 8 uur mocht geen mens zich meer op de straat vertonen, tenzij voorzien van een Duitse en gestempelde toelating.

Het is wel een vreemd gezicht, zo'n wereldstad die, nog bij klaarlichte dag, alle leven uitblaast en zich van alle wereldse ijdelheid in de binnenkamers terugtrekt. Toch zijn de Antwerpenaars, wiens gulle geaardheid spreekwoordelijk is, door deze algemene penitentie niet tot het zwartgalligste pessimisme bekeerd. Misschien is het voor velen eerder nuttig dat ze leren met de kiekens naar bed gaan. Alleen ... geen caféleven! Maar men went aan alles, en nu men er niets beters op wist, zijn de meesten lekker gezellig aan het balkon gaan zitten en hebben daar praatjes geslagen. Ondertussen was gelijkvloers de stad totaal verlaten. De rechtoppe figuren van onze politieagenten, aangevuld door de burger-politiemannen, herkenbaar aan de Belgische driekleurige armband, waren de enige stoffering van het toneel. De totaal buiten onze tijd levende, die van geen bevel af wist en een avondluchtje probeerde, werd op indringende wijze om zijn papieren gevraagd. Af en toe, de schichtige verschijning van een kat, die zich van de ene kelder naar de andere haast, alsof ook die er niet al te gerust in was.

In de huizen was het – huiselijk. Althans te oordelen naar de klanken die in de avondlijke stilte ons oor bereikten: tot mijn verrassing onderscheidde ik uit ergens een derde verdieping het verbazend hoge geluid van Caruso! En heel kwiek klonk uit een helder verlichte kamer een wijsje, dat erg aan de Brabançonne deed denken. Zelfs hoorde ik een zanger verzekeren dat het “a long way” is ...

Maar zo stil en zo kalm als het was!

Zaterdag 7 augustus 1915 – avondeditie

Uit België.

Berlijn, 7 augustus. Te Luik is de verjaardag van de verovering van de vesting plechtig gevierd door de Duitse troepen in de verschillende wijken van de stad, op de slagvelden in de omtrek en bij de monumenten, opgericht voor de Duitse soldaten, die als eerste slachtoffers van de wereldoorlog gevallen zijn. Generaal von der Schulenburg, gouverneur van Luik, leidde verschillende plechtigheden. Afdelingen van regimenten, die aan de aanval op de stad hadden deelgenomen, en vele kennissen van gesneuvelde soldaten ondernamen een bedevaart en waren ook tegenwoordig bij herinneringsdiensten. Ook de graven van gesneuvelde Belgen waren met kransen versierd.